ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

Выданьне
Арганізацыйнага камітэту
Беларускага Народнага Фронту
за перабудову "Адраджэньне"

БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА ФРОНТУ ЗА ПЕРАБУДОВУ «АДРАДЖЭНЬНЕ»

ДА ГРАМАДЗЯН БЕЛАРУСІ

Адозва Арганізацыйнага камітэту
Беларускага Народнага Фронту
за перабудову "Адраджэньне"

Чацьвёрты год у СССР ідзе перабудова, распачатая лепшымі сіламі КПСС. Наш народ успрыняў гэтую справу як сваю крэўную, як адзіную магчымасьць вырвацца з эканамічнага застою, замацаваць сацыяльную справядлівасьць, аднавіць ленінскія прынцыпы нацыянальнай палітыкі, вырашыць вострыя экалагічныя праблемы, разьняволіць творчыя стваральныя сілы чалавека. Галоўная перашкода на шляху дэмакратычнага і гуманнага абнаўленьня -- адміністратыўна-камандная сістэма кіраваньня ва ўсіх сьферах грамадскага жыцьця.

Насьпела пільная патрэба стварыць сапраўднае народаўладзьдзе. "Не народ зроблены для ўраду, а ўрад для народу," -- пісаў змагар за народную волю Кастусь Каліноўскі.

19 кастрычніка 1988 г. у сталіцы Беларусі Мінску на ўстаноўчым сходзе Беларускага гісторыка-асьветніцкага таварыства памяці ахвяраў сталінізму "Мартыралог Беларусі" быў утвораны Арганізацыйны камітэт Беларускага Народнага Фронту за перабудову "Адраджэньне", у які ўвайшлі: Рыгор Барадулін, Васіль Быкаў, Анатоль Грыцкевіч, Уладзімір Конан, Зянон Пазьняк, Пімен Панчанка; Алег Белавусаў, Алесь Бяляцкі, Анатоль Варава, Вінцук Вячорка, Ніл Гілевіч, Павел Дзьмітрук, Юры Дракахруст, Міхал Дубянецкі, Алесь Емяльянаў, Вячаслаў Жыбуль, Яўген Кулік, Мікола Купава, Адам Мальдзіс, Аляксей Марачкін, Валеры Масьлюк, Пятро Садоўскі, Алесь Суша, Сымон Сьвістуновіч, Кастусь Тарасаў, Міхась Ткачоў, Алег Трусаў, Генадзь Тумаш, Ігар Чарняўскі, Міхась Чарняўскі, Яўген Шунейка, Васіль Якавенка.

Беларускі Народны Фронт за перабудову "Адраджэньне" /БНФ "Адраджэньне"/ ствараецца грамадзянамі рэспублікі незалежна ад нацыянальнасьці, партыйнасьці і веравызнаньня; грамадзянамі, якія падтрымліваюць справу перабудовы, дэмакратызацыі і нацыянальнага адраджэньня, асуджаюць мінулую і сучасную практыку сталінізму і застою.

БНФ "Адраджэньне" падтрымлівае і праводзіць у жыцьцё распачатую лепшымі сіламі КПСС перабудову грамадства на прынцыпах дэмакратыі і гуманізму.

БНФ "Адраджэньне" выступае за дэмакратыю, за рэальную ўладу народа, супраць манаполіі ўлады бюракратычных сіл у любой сьферы жыцьця.

БНФ "Адраджэньне" -- за рэальны суверэнітэт Беларусі, абвешчаны Канстытуцыямі БССР і СССР.

БНФ "Адраджэньне" -- за поўны рэспубліканскі гаспадарчы разьлік і адкрытае абмеркаваньне ўсіх пытаньняў эканамічнага жыцьця рэспублікі, за падпарадкаваньне эканомікі інтарэсам чалавека, за сацыяльную справядлівасьць.

БНФ "Адраджэньне" -- супраць усялякага гвалту над асобай, за непарушнасьць правоў чалавека, за прававую дзяржаву.

БНФ "Адраджэньне" -- за экалагічна чыстую Беларусь.

БНФ "Адраджэньне" -- за адраджэньне і дзяржаўнасьць беларускай мовы.

БНФ "Адраджэньне" -- за аднаўленьне праўдзівай, навуковай гісторыі Беларусі.

БНФ "Адраджэньне" -- за ўсебаковае разьвіцьцё культуры беларускага народа.

БНФ "Адраджэньне" -- за свабоднае разьвіцьцё моваў і культур усіх нацыянальнасьцяў, што жывуць на Беларусі..

ГРАМАДЗЯНЕ!

Стварайце групы падтрымкі Беларускага Народнага Фронту "Адраджэньне"!

Арганізацыйны камітэт
Беларускага Народнага Фронту
за перабудову "Адраджэньне".

РЭКАМЕНДАЦЫІ

па стварэньні групаў падтрымкі
Беларускага Народнага Фронту
за перабудову "Адраджэньне"

Беларускі Народны Фронт за перабудову "Адраджэньне" будзе складацца з апорных групаў людзей, якія справай падтрымліваюць палітыку перабудовы, распачатую лепшымі сіламі КПСС.

Групы падтрымкі БНФ "Адраджэньне" ствараюцца для вырашэньня мясцовых і агульнанацыянальных праблем. Найпершая задача групаў падтрымкі -- змаганьне за дэмакратызацыю ў сваіх калектывах, у гарадах і вёсках, за рэальны ўдзел грамадскасьці ў прыняцьці жыцьцёва важных рашэньняў, за экалагічна чыстае асяродзьдзе, за пашану да кожнай нацыянальнай культуры і мовы, за рэалізацыю прынцыпаў дэмакратычнага жыцьця грамадства.

Групы падтрымкі ўдзельнічаюць ва ўсіх справах БНФ "Адраджэньне", у абмеркаваньнях законапраектаў, у рэферэндумах, у выбарчых кампаніях, пасьлядоўна адстойваюць лінію на перабудову.

Групы падтрымкі ствараюцца на прадпрыемствах, па месцы жыхарства, у таварыствах, самадзейных аб'яднаньнях і г. д.

Групы падтрымкі ствараюцца грамадзянамі незалежна ад іх нацыянальнасьці, партыйнасьці і веравызнаньня. Вызваленыя партыйныя, камсамольскія і прафсаюзныя кіраўнікі могуць быць толькі радавымі членамі групаў падтрымкі.

Група падтрымкі паведамляе пра сваё стварэньне з указаньнем арганізацыі ці месца, дзе яна створана, яе адраса, тэлефона, а таксама колькасьці сяброў /членаў/.

Група падтрымкі БНФ "Адраджэньне" лічыцца ўтворанай пры наяўнасьці ў ёй трох асоб.

Просім паведаміць, якім чынам Ваша група магла б удзельнічаць у распрацоўцы праграмы БНФ "Адраджэньне", які б уклад магла ўнесьці ў ажыцьцяўленьне мэтаў Народнага Фронту. Аргкамітэт БНФ "Адраджэньне" будзе аказваць метадычную дапамогу групам падтрымкі.

Прыйшла ў рэдакцыю лістоўка

З ранішняй поштай рэдакцыя атрымала «самвыдавецкую» лістоўку з надпісам «Народны фронт» праз усю старонку. Яна кароткая, таму прыводзім тэкст поўнасцю: «Ствараймя гурты падтрымкі Народнага фронту Беларусі па месцах працы ды жыхарства. Рэгістрацыя на адрасе: Менск; вул. Фрунзе, 5; СП БССР.»

Ведаючы, што Саюз пісьменнікаў рэспублікі яшчэ дакладна не вызначыў сваіх адносін да гэтай новай з'явы ў грамадскім жыцці, звярнуліся за каментарыем да старшыні праўлення СП БССР Максіма Танка.

— Упершыню чую аб тым, што наш творчы саюз аддаў сваё памяшканне пад штаб-кватэру аргкамітэта Народнага фронта, — адказаў ён. — Магчыма, хтосьці з супрацоўнікаў праявіў такую ініцыятыву. Цяпер папрашу, каб высвятлілі і далі вам поўную інфармацыю.

Ля тэлефона сакратар праўлення СП БССР Валерый Скварцоў.

— Дом літаратара не з'яўляецца штаб-кватэрай аргкамітэта Народнага фронта па той простай прычыне, — гаворыць Валерый Аляксандравіч, — што пісьменніцкі партыйны сход адхіліў пункт у рэзалюцыі ў падтрымку Народнага фронта. Свае адносіны да руху мы можам выказаць толькі тады, калі будзе вызначана яго праграма, палітычная платформа, калі будуць дакладна названы мэты і задачы гэтага руху. Галасаваць за тое, чаго мы не ведаем, палічылі проста неразумным. Вырашылі вярнуцца да гэтага пытання пасля выпрацоўкі праграмных дакументаў фронта. Што ж датычыць штаб-кватэры аргкамітэта Народнага фронта, то яшчэ раз падкрэсліваю, што Дом літаратара такой не з'яўляецца.

Цікавімся, адкуль жа на лістоўцы паявіўся адрас Саюза пісьменнікаў. Валерый Скварцоў выказаў меркаванне, што на гэта пытанне можа адказаць Алесь Емяльянаў — літкансультант Саюза пісьменнікаў, актывіст руху за стварэнне Народнага фронта.

— У лістоўцы ўсё правільна напісана, — адказаў Аляксандр Міхайлавіч. — Я праводжу рэгістрацыю. Можаце пацвердзіць чытачам: я з поўнай адказнасцю ад імя аргкамітэта пацвярджаю, што адрас на сённяшні дзень дакладны. Чаму на сённяшні дзень? Вы самі выдатна разумееце, што ў любы момант нас могуць адсюль папрасіць.

Вось такая гісторыя. Не будзем гадаць, хто мае рацыю. Але думаецца, што ў любой сітуацыі кіраўнікі творчага саюза павінны ва ўсякім разе ведаць аб тым, што адбываецца ў Доме літаратара, а супрацоўнікі, як мінімум, інфармаваць аб гэтым сваіх кіраўнікоў.

P. S. Калі заметка была падрыхтавана да друку, яшчэ раз пазваніў Алесь Емяльянаў і прадыктаваў новую рэдакцыю адказу на наша пытанне. Даём яе без змяненняў: «Аргкамітэтам Беларускага народнага фронта «Адраджэнне» мне была даручана рэгістрацыя груп падтрымкі руху за перабудову. Паколькі я працую ў апараце Саюза пісьменнікаў БССР, то, зразумела, людзі пайшлі ў СП. Пытанне аб тым, ці дасць СП БССР памяшканне для работы аргкамітэта БНФ, ставілася на партсходзе пісьменніцкай арганізацыі. Але сёння яно застаецца адкрытым і будзе вырашана на наступных партсходах. А пакуль заяўкі ідуць, і я іх рэгіструю».

Р. НОВІКАЎ,
кар. БЕЛТА.

"Звязда", 6 лістапада 1986 /нататка публікавалася таксама ў іншых рэспубліканскіх і абласных газетах/.

ИНТЕРВЬЮ «МН»

БЕЛОРУССКАЯ ИНИЦИАТИВА

Писатель Алесь Адамович, говоря о политической обстановке в Белоруссии, вспомнил Вандею — область во Франции, активно сопротивлявшуюся революции 1789 года («Огонек» № 39). Белорусская пресса откликнулась на художественный образ статьей (перепечатанной почти всеми республиканскими газетами), где Адамович представляется человеком некомпетентным и слабо разбирающимся в ситуации. Через несколько дней учредительное собрание общества памяти жертв сталинизма «Мартиролог» решило создать инициативную группу Народного фронта Белоруссии. Этот шаг творческой интеллигенции стал поводом для новых публикаций и публичных дискуссий. Идеологические «штыки», встретившие инициативу «Мартиролога»,— тревожный симптом активного торможения перестройки в республике, считает белорусский писатель, член правления «Мартиролога» и инициативной группы Народного фронта Василь Быков. Публикуя беседу с ним, редакция готова предоставить слово сторонникам противоположной точки зрения.

«МН»: Василь Владимирович, до сих пор страна мало что знала о самодеятельных движениях в Белоруссии. Из последних публикаций в «Вечернем Минске» стало известно, что местная общественность выступает против «антинародного народного фронта». Его инициаторов называют экстремистами, белорусскую молодежь из общества «Толока» — националистами. Многие сравнивают тон статьи о «Толоке» с образцами довоенной разгромной публицистики. Но ведь в статье есть и факты!

Василь Быков: Фактов, если вы заметили, мало, да и те, на мой взгляд, сомнительные. В основном — аргументы. Стремление «толоковцев» возродить национальную символику—герб и флаг — называется националистическим только на том основании, что где-то за границей с этими символами собираются белорусские эмигранты. Такие же ярлыки клеятся на любую попытку возрождения десятилетиями вырождавшейся белорусской культуры. Эти тенденции не новость для республики. Но когда на четвертом году перестройки газеты начинают открытую борьбу с национальным самосознанием... Грустно... Даже если в программах «Толоки» не обошлось без перегибов, опыт наших соседей-прибалтов говорит, что самые сложные вопросы можно решать спокойно и взвешенно, без клеймения и поигвождения. Кстати, тон статьи не единственная примета прошлых времен. Один из подписавших ее, доктор исторических наук А. Филимонов известен тем, что защитил кандидатскую диссертацию на тему «Лаврентий Павлович Берия — верный друг великого Сталина»...

«МН»: Но с этими авторами солидарны многие. Большинство из них видит главную опасность в народном фронте, которого, кстати, пока еще нет...

Василь Быков: Знаете, как организовывалась дискуссия с неформальным клубом «Современник» по поводу самой идеи народного фронта? Парткомы предприятий мобилизовали в Дом политпросвета около 900 человек... дать отпор «врагам перестройки». Врагами назывались известнейший белорусский писатель Адамович и редактор «Огонька» Коротич, якобы специально приезжающие из Москвы сеять смуту. Мне рассказывали, как объясняли людям, кто такой Адамович: наемник Тель-Авива, получающий оттуда доллары, чтобы содержать две квартиры, в Москве и Минске, и подкупать партийные власти... «Враги» не приехали (да и не должны были), но отпор, как вы сами видите по газетам, им дали.

Я не знаю, каким будет наш Народный фронт, да и будет ли вообще. Но думаю, что такая реакция наших «идеологов» на прогрессивную идею многих еще колеблющихся укрепит в мысли о необходимости борьбы с психологией застоя. На собрании «Мартиролога» был представитель ЦК Компартии Белоруссии Р. Бузук. Когда выбирали правление «Мартиролога», он всеми силами пытался сорвать голосование. И не нашел ничего лучшего, как выталкивать с трибуны председательствовавшего, требуя себе слова. Когда после голосования Бузуку предоставили трибуну, ему оказалось нечего сказать. Сидевшие в тот вечер в зале, я думаю, многое поняли.

«МН»: Что, на ваш взгляд, больше всего мешает перестройке в республике?

Василь Быков: Не хотелось бы думать, что методы работы и политические взгляды этого человека — позиция нашего республиканского ЦК. Но приходится признать, что даже среди высшего руководства есть еще немало тех, кто видит опасность для перестройки, например, в возрождении национальной культуры. А ведь у нашего народа, уже полузабывшего свою национальную гордость, есть еще одна проблема, еще одна боль — сталинские репрессии. Мне странно и страшно видеть, что сегодня находятся люди, которые хотят скрыть от народа его прошлое, столько лет пролежавшее в куропатских могилах. Кому все это нужно? Кому нужно было многотысячный митинг памяти жертв в Куропатах, на котором, кстати, выступали и партийные работники, объявлять потом запрещенным и штрафовать организаторов? Помню, на XIX партконференции кто-то из делегатов сказал: «Вот мы боремся за перестройку, а за что борются эти крикуны на митингах?» Многие до сих пор считают себя авторами и главными действующими лицами перестройки, отказывая всем другим в праве на участие в ней. До тех пор, пока мы не поймем, что все имеют право на собственное мнение, что все идеи на митингах, как и сами митинги, рождены перестройкой, а не чем-нибудь другим, конфликты неизбежны. Для нашего народа память о жертвах — та идея, которая сможет объединить нас в борьбе за перестройку, за то, чтобы террор сталинщины никогда не повторился. И то, что такое объединение у нас заранее объявляется незаконным,— это, по сути, защита сталинизма, хотя и прикрытая перестроечными лозунгами.

«МН»: Вы говорите о всенародном объединении. Но против народного фронта (по крайней мере в газетах) выступают рабочие, рядовые представители народа.

Василь Быков: У нас, к сожалению, еще не все научились думать самостоятельно. Не все понимают простую вещь: чтобы что-то критиковать, надо как минимум знать, о чем идет речь. Людей слишком долго приучали жить по общей схеме, думать в такт лозунгам, по приказу говорить и молчать по приказу. Поэтому сегодня многим, чтобы протестовать, не нужно разбираться в ситуации — достаточно мнения штатного функционера, например из «идеологической комиссии» микрорайона (есть и такие). Одного слова такого «специалиста» достаточно, чтобы зачеркнуть в душах людей все, что оставили там книги Адамовича, и объявить его самого «врагом перестройки»...

Ситуация очень тревожная. Мы должны сделать все, чтобы Белоруссия не стала Вандеей перестройки.

Беседовал
Леонид МИЛОСЛАВСКИЙ.

Когда этот материал уже был подготовлен к печати, Василь Быков позвонил в редакцию и рассказал о событиях, происшедших в Минске в воскресенье, 30 октября.

— Был традиционный день поминовения предков, у нас его называют «Дзяды». Городские власти, разрешившие митинг, неожиданно приняли решение о его запрещении. Но многотысячный митинг все же собрался в поле недалеко от Куропат, чтобы почтить память сынов белорусского народа, погибших во времена сталинских репрессий и Великой Отечественной войны. Люди, опустившись на колени, слушали речь археолога, председателя общества «Мартиролог» Зенона Позняка. Отряды милиции и внутренних войск разогнали митинг.

То, что произошло, требует объяснения. Необходимо провести расследование, виновные должны быть наказаны.

"Московские новости", 6 лістапада 1988.